

OBSAH

1. Předmluva	13
2. Terežská brána v Olomouci <i>Olomoucká pevnost – Terežská brána a zbrojnice – klasicistní pevnosti v Čechách – francouzští vojenští inženýři a vliv akademického klasicismu – konec baroka v Olomouci – Pierre Philippe Bechade de Rochepine</i>	17
3. Chrám druidů ve Slezských Rudolticích <i>Popisy parku ve Slezských Rudolticích, zejména Gilbertův – jardin picturesque – Josef Albert Hodic – Ve Slezských Rudolticích 1773</i>	23
4. Kostel Vzkříšení Páně ve Slavkově u Brna <i>Osvícenství a křesťanství – josefinská sakrální architektura – slavkovský kostel a jeho možné vzory – Václav Antonín Dominik Kounic-Rietberg – Johann Ferdinand Hetzendorf z Hohenbergu</i>	31
5. Chrámek Přátelství v Kroměříži <i>Evropská sentimentální zahrada – parky konce 18. století na Moravě – předlohová a kolážová architektura – Podzámecká zahrada v Kroměříži</i>	39
6. Sluneční chrámek v Lednici <i>Jardin anglo-chinois v Rakousku – Charles Joseph de Ligne – lednický zámecký park za Aloise I. z Liechtensteinu – Isidor Marcellus Amandus Canevale</i>	47
7. Minaret v Lednici <i>Orientální podněty v architektuře zámeckých parků – lednický minaret – svobodné zednářství, magie čísel a alegorie osvícenství – Josef Hardtmuth</i>	53
8. Janův hrad u Lednice <i>Kult antikizujících a neogotických zřícenin – císařský Franzensburg v Laxenburgu – lednický Janohrad</i>	59
9. Dianin chrám u Valtic <i>Lednické zahrady a parky po roce 1805 – antikizující triumfalismus napoleonské doby – triumfální oblouk kolem roku 1800 – Dianin chrám – kolonáda na Rajstně – Jan Josef I. z Liechtensteinu</i>	67
10. Památník Míru v Brně <i>Brněnský Františkov – Napoleonova egyptská výprava – obelisk v architektuře kolem roku 1800 – obelisky na Moravě – Alois Ludwig (Luigi) Pichl</i>	79
11. Apollónův chrám u Lednice <i>Rybniční zámek a Apollónův chrám u Lednice – Claude Nicolas Ledoux – dům slečny Guimardové u Paříže a francouzská revoluční architektura – Ledouxovi následovníci – krajina pohanských chrámů u Lednice – Josef Kornhäusel</i>	87
12. Liechtensteinská hrobka ve Vranově u Brna <i>Engelovy uherské stavby – vranovská hrobka – náhrobek a pyramida – Josef Franz Engel</i>	97

13. Nový Dvůr u Lednice	107
<i>Charles de Moreau a francouzská revoluční architektura – mezi Paříží, Vídní a Uhrami – vzorný hospodářský statek – Nový Dvůr u Lednice – průvodci po lednicko-valticko-břeclavském areálu – Bernhard Petri</i>	
14. Chrám Tří Grácií u Lednice	117
<i>Liechtensteinské zámky a palladianismus – Chrám Tří Grácií – Hraniční zámek</i>	
15. Dietrichsteinský zámek v Boskovicích	123
<i>Zámky předbřeznové doby na Moravě – Náměšť nad Oslavou – Boskovice – Čechy pod Kosířem – Dačice – malovaná architektura – Karl Schleps</i>	
16. Pompejanská kolonáda v Kroměříži	133
<i>Vliv pruského a českého neoklasicismu – parky v Kačíně a ve Veltrusích – Podzámecká zahrada v Kroměříži – pozdní neoklasicismus – Anton Arche</i>	
17. Městské divadlo v Olomouci	141
<i>Divadlo a reduta jako stavební typ a hlavní městský salon 19. století – městská divadla v Brně a v Olomouci</i>	
18. Měšťanská střelnice v Olomouci	143
<i>Městské parky předbřeznové doby – měšťanské střelnice – Palladiova vila Capra</i>	
19. Ferdinandova brána v Brně	153
<i>Triumfální oblouk předbřeznové doby – triumf a kýč – Josef Esch – Karl von Ghega</i>	
20. Vila Loreta ve Fulneku	161
<i>Organizace stavební správy – stavitelé předbřeznové doby na Moravě a ve Slezsku – empír – biedermeier – kasárenský styl – Franz Biela</i>	
21. Lázeňský salon v Karlově Studánce	169
<i>Kult lázeňství – lázně jako typ ideálního města – Esch a západočeské lázně – Karlova Studánka – sakrální architektura řádu německých rytířů – Anton Onderka</i>	
22. Kostel sv. Mořice v Kroměříži	179
<i>Normalizovaná sakrální architektura pozdního osvícenství – hlavní německá centra – hledání nové podoby chrámové architektury – Mnichov – Berlín a Postupim – Hamburk – Vídeň – Mlýnská brána a kostel sv. Mořice v Kroměříži – kostel sv. Mořice v Olomouci – kostel sv. Mikuláše ve Znojmě – kostel sv. Jakuba Většího v Boskovicích – Jan Sarkander Thalherr</i>	
23. Kaple sv. Huberta u Valtic	193
<i>Romantismus a křesťanství – René Chateaubriand – Victor Hugo – liechtensteinské sakrální stavby poloviny 19. století</i>	
24. Liechtensteinský zámek v Lednici	199
<i>Lednický skleník a přestavba zámku za Aloise II. z Liechtensteinu – anglikanizující životní model a neogotika zámeckých sídel – předlohy vzorníky – Peter Hubert Desvignes</i>	
25. Clamova huť v Blansku	213
<i>Inženýrská architektura poloviny 19. století – řetězové mosty – architektura vysokých pecí – Josef Seifert</i>	

26. Kleinův palác v Brně	219
<i>Hledání měšťanského stavebního stylu – počátky novodobého brněnského urbanismu – Eschův a Seifertův regulační plán Brna – vztahy k Athénám a k Mnichovu – Kleinův brněnský palác – antika a reklama – arkádový styl na Moravě – Franz Klein – Franz Fröhlich</i>	
27. Tvrz číslo XI v Olomouci	237
<i>Reakce na revoluci 1848/1849 – táborové pevnosti v Itálii, Polsku a v Olomouci – vídeňský Arsenál – vojenská učiliště a další erární stavební akce na Moravě – Julius von Wurmb</i>	
28. Gymnázium v Brně	249
<i>Krise města poloviny 19. století – tři typy urbanismu neoabsolutistické éry: Paříž, Barcelona, Vídeň – Stadterweiterung v Brně – technické a humanitní školství a jeho architektura – Christian Friedrich Ludwig von Förster</i>	
29. Evangelický kostel v Brně	261
<i>Neogotika v polovině 19. století a její zdroje – brněnský evangelický kostel – Berglerův brněnský palác – brněnská tělocvična – nacionalismus a architektura přísného historismu – Heinrich von Ferstel</i>	
30. Nádražní okruh a Eliščina třída v Brně	271
<i>Obytná zástavba okružní třídy v Brně – místní stavitelé a jejich pojetí neorenesance – typologická škála nájemního domu: Palais – Nobelzinshaus – Wohnhof – Josef Arnold</i>	
31. Besední dům v Brně	277
<i>Palladiánský ideál a neorenesance orientovaná ke klasickému jihu – Pražákův palác a Besední dům – zemská sněmovna – Theophil von Hansen</i>	
32. Laudonova a Radeckého ulice v Olomouci	285
<i>Stadterweiterung v Opavě, v Olomouci a v Brně v sedmdesátých a osmdesátých letech – kombinace okružní třídy s mřížkovou urbanistickou soustavou – Franz Neubauer</i>	
33. Mariánské náměstí ve Znojmě	293
<i>Stadterweiterung ve Znojmě, v Jihlavě a v Kroměříži – kombinace okružní třídy s mřížkovou urbanistickou soustavou a s hvězdicovým náměstím</i>	
34. Scholzův palác v Šumperku	299
<i>Stadterweiterung v textilních městech na severní Moravě – Šumperk – Nový Jičín – Moritz Hinträger – Karl Seidl – Otto Thienemann</i>	
35. Albertova ulice ve Vítkovicích	305
<i>Ubytování námezdně pracujících v 19. století – dělnické kolonie na Ostravsku – pokusy o standardizaci v řešení sociální výstavby – Vítkovice</i>	
36. Edelmannův palác v Olomouci	309
<i>Vznik institucionalizované památkové péče v Rakousku – restaurátorský historismus – purismus v profánní architektuře – sebeidentifikace měšťanstva s italskou renesancí</i>	
37. Kaple Cyrilka na Velehradě	315
<i>Počátky katolického triumfalismu – cyrilometodějská milénia – velehradská Cyrilka – hnutí za restaurování a dostavbu gotických katedrál – kolínský dóm – svatoštěpánský dóm ve Vídni – svatovítský dóm v Praze – snahy o restauraci dómu sv. Václava v Olomouci – Friedrich von Fürstenberg – Josef Erwin von Lippert</i>	

38. Kostel P. Marie v Travné	327
<i>Merettkovy moravské a slezské kostely – hledání ideálního typu farního kostela – Schmidtovy moravské sakrální stavby – Friedrich von Schmidt</i>	
39. Katedrála sv. Václava v Olomouci	335
<i>Merettkovo restaurátorské dílo – idea domu nad městem a její naplnění u olomoucké katedrály – kritika Merettkova pojetí – Gustav Meretta</i>	
40. Kostel sv. Jakuba Většího v Brně	343
<i>Měšťanstvo a sakrální umění druhé poloviny 19. století – restaurování hlavních městských chrámů – asanace okolí památek – Ottokar Burghart</i>	
41. Katedrála sv. Petra a Pavla v Brně	349
<i>August Prokop a sakrální architektura na Moravě – idea domu nad městem v Brně – spory o podobu chrámové siluety – soutěž z přelomu století – August Prokop</i>	
42. Kostel sv. Mořice v Olomouci	355
<i>Poslední pokusy o uplatnění puristické metody v sakrální tvorbě – nové konzervační pojetí památkové péče – hlavní městské chrámy v Olomouci a v Opavě</i>	
43. Řádový hrad Bouzov	363
<i>Poslední pokusy o uplatnění puristické metody u profánních památek – August Prokop a Pernštejn – Karlštejn – Hauberrisser a Bouzov – vysoká aristokracie v době pozdního historismu – Georg Josef von Hauberrisser</i>	
44. Uměleckoprůmyslové muzeum v Opavě	373
<i>Katedrály měšťanstva na Moravě a ve Slezsku – divadelní novostavby v Brně, Opavě, Znojmě a Ostravě – idea uměleckoprůmyslových muzeí v Brně a v Opavě – Ferdinand Fellner mladší</i>	
45. Německý dům v Brně	385
<i>Nacionalismus a architektura pozdního historismu – severská renesance – idea imperiálního fóra a via triumphalis v Brně – Felix Neumann</i>	
46. Náměstí Marie Terezie v Olomouci	391
<i>Zrušení olomoucké pevnosti – mezi asanací a respektováním genia loci – nové principy stavby měst a Stadterweiterung v Olomouci – záchrana Terezké brány – pomník císaře Františka Josefa I. – Camillo Sitte</i>	
47. Synagoga v Olomouci	399
<i>Emancipace Židů a pokusy o integraci do moderní společnosti – židovská sakrální architektura v Brně, Opavě a Olomouci – nové obytné čtvrtě v Olomouci – Jakob Gartner</i>	
48. Kostelní náměstí v Přívoze	407
<i>Sitteho dílo na Ostravsku – mezi antickými vzory a rostlým urbanismem – Přívoz – Moravská Ostrava – Slezská Ostrava – Mariánské Hory – soutěž na generální regulační plán Brna – hnutí zahradních měst v Anglii</i>	
49. Kostel Navštívení P. Marie v Poštorné	415
<i>Sakrální architektura pozdního historismu – mezi starokřesťanskými inspiracemi a gotikou – ideál centrální stavby – Schmidtovy impulsy – Přívoz – Poštorná – Karl Weinbrenner</i>	
50. Zoufalův nájemní dům v Brně	425
<i>Založení průmyslové školy v Brně – problematika nájemního domu pozdního historismu v Brně a ve Svitavách – Germano Wanderley</i>	

51. Wurmova vila v Adamově	433
<i>Jižní sny v rozpětí od Palladia po Schinkela – Hansenovi čeští žáci – brněnské Ústřední hřbitovy – problematika vilové architektury pozdního historismu – Alois Prastorfer</i>	
52. Zámek Seilernů v Lešné	441
<i>Mezi zámek a vilou – zámecké stavby pozdního historismu – neorenesance – neogotika – eklektismus</i>	
53. Bratmannova vila ve Valašských Kloboukách	447
<i>Počátky biomorfní secese – ideály mladého hnutí – absolventi brněnské průmyslovky a první wagneriáni moravského původu – Otakar Bém – Alois Ludwig – Joseph Maria Olbrich</i>	
54. Polský dům v Ostravě	459
<i>Stavitelé rané secese na Moravě a ve Slezsku – Brno – Olomouc – Ostrava – vlivy románského a polského art nouveau – Franz Blasch – Heinrich Czeschner – Franz Hloch – František Pawlu</i>	
55. Pustevny na Radhošti	469
<i>Kořeny moravského etnografismu v lidové hudbě – Národopisná výstava v Praze – poslední historizující a první moderní téma – Stanislaw Witkiewicz a Zakopané – Pustevny na Radhošti – Dušan Samuel Jurkovič</i>	
56. Janův dům v Luhačovicích	479
<i>Pokus o vybudování slovanského salonu v Luhačovicích – spory o koncepci vývoje lázní – neúspěch Jurkovičova pojetí – Karel Hugo Kepka</i>	
57. Kurzova vila v Krnově	491
<i>Anglománie přelomu století a wagneriánská moderna – soutěž na dům milovníka umění – Baillie Scott – Voysey – Mackintosh – Reissigova vila v Brně – Kurzova vila v Krnově – Leopold Bauer</i>	
58. Vila Primavesi v Olomouci	507
<i>Vyvrcholení vlivů anglického konceptu inovace rodinného bydlení – koncepce domu milovníka umění – Otto Primavesi – Franz von Krauss</i>	
59. Pavilon pro lepší stavy v Kroměříži	521
<i>Racionální moderna na Moravě a ve Slezsku – Gessnerovo dílo v Brně, Opavě, Novém Jičíně a Valašských Kloboukách – Zemský ústav choromyslných v Kroměříži – Hubert Gessner – Ladislav Mesenský</i>	
60. Národní dům v Prostějově	535
<i>Pozdní secese – Národní dům v Prostějově – prostějovská radnice – Jan Kotěra</i>	
61. Mohyla míru u Slavkova	545
<i>Sakrální architektura a problematika katolické moderny – časopis Nový život – Křížová cesta na Hostýně – centrální stavby po přelomu století – Mohyla míru u Slavkova – Jan Mráček</i>	
62. Sarkandrova kaple v Olomouci	555
<i>Sakrální architektura a tradiční forma – ohmannovské neobaroko – Sarkandrova kaple v Olomouci – Eduard Sochor</i>	

63. Evangelický kostel v Přerově	561
<i>Sakrální architektura evangelických modliteben – pokusy o reformovaný kostel – Přerov – Roudnice nad Labem – Tábor – Olomouc – Otto August Fritz Kuhlmann</i>	
64. Národní divadlo v Brně	567
<i>Emancipace českého živlu na Moravě – česká radikální moderna – půtky mezi modernisty a tradicionalisty – moravský separatismus – Národní divadlo v Brně</i>	
65. Kovaříkova vila v Prostějově	573
<i>Luhačovice po Jurkovičovi – mezi modernou a tradicionalismem – Bařova zlínská vila – Kovaříkovy domy v Prostějově – Emil Králík</i>	
66. Hotel Přerov v Olomouci	585
<i>Stavitelé pozdní secese na Moravě – Brno – Olomouc – Ostrava – racionální geometrizující moderna – etnograficky orientovaný proud – barokizující moderna – individualisté – Dominik Fey – František Fiala – Vladimír Fischer – Jaroslav Kovář starší – Max Matzenauer – Maxim J. Monter – Karel Starý mladší – Bohumil Vodička</i>	
67. Priessnitzovo sanatorium v Jeseníku	597
<i>Pokusy o revizi racionální moderny – stesk umělců z metropolí po ztraceném ráji dětství na moravském venkově – stavby v Krnově a v Opavě – Priessnitzovo sanatorium v Jeseníku – pozdní Bauer</i>	
68. Dům umělců v Hodoníně	605
<i>Dům umělců v Brně – domy umělců ve střední Evropě – sakrální a profánní na počátku století – kult umělce – Dům umělců v Hodoníně – Antonín Blažek</i>	
69. Radnice v Šumperku	613
<i>Schmetterhaus v Opavě – radnice v Olomouci a Šumperku – ideál maloměsta a hnutí za ochranu domoviny – Bohumír Jaroněk a skanzen v Rožnově pod Radhoštěm – Karl Johann Benirschke</i>	
70. Reiszův dům v Ostravě	625
<i>Asanace Moravské Ostravy – přechod od moderny k art déco – Wunibald Deininger</i>	
71. Letovisko Primavesi v Koutech nad Desnou	633
<i>Neoklasicistní revival jako další z pokusů o revizi moderny – lázně Velké Losiny a Alfred Castelliz – Hoffmannovy stavby pro rodinu Primavesi v Koutech nad Desnou a ve Vídni – Wiener Werkstätte – Josef Hoffmann</i>	
72. Bauerova vila v Hrušovanech u Brna	647
<i>Olomoucká přednáška Adolfa Loose – Paul Engelmann a jeho báseň „Dům na Michalském náměstí“ – areál cukrovaru a vily v Hrušovanech u Brna – návrh na Konstantův dům v Olomouci – mezi tradicionalismem a modernou – Adolf Loos</i>	
73. Zkratky	653
74. Literatura	655
75. Jmenný rejstřík	667
76. Místní rejstřík	685
77. Summary	697